

Az új egyetem — főiskolai kara

AVAGY: SZEGEDI VÁLTOZAT A FELSŐOKTATÁS FEJLESZTÉSÉRE

Az átszervezések természete olyan (is), hogy az első pillanatokban sokszor okoz az érintettek körében. Jó hazai szokás szerint senki, vagy csak túl kevesek tudják, mi az értelme, a célja, kinek mi lesz a dolga az új felállításban, hol lesz a helye, milyen a presztízse, mit veszít, mit nyer — és egyáltalán... Az elmúlt hónapokban — telefonálgattam. Gábor Miklósné főigazgató mindig röviden vázolta az éppen aktuális fejleményeket és minden alkalommal megkérdezte: ugye megérttem, ha azt kéri, halasszuk későbbre az intézmény helyzetéről való hosszabb beszélgetést, írjak erről — majd, amikor ők maguk is tisztában és világosabban látnak. Nos, a közelmúlt napokban az illetékes miniszterhelyettesek és az összes érdekelt fél részvételével megtörtént a helyzet tisztázása. Előljáróban annyit: nem kell már attól tartani, hogy veszteségek érték a szegedi intézményt — s ezzel a város felsőoktatását, szellemi-tudományos életét. Talán épp ellenkezőleg; a főiskolai kar előtér lépcsőor látszik, amelyen elindulhat fölfelé, s ha elég a saját ereje hozzá, egyetemi szintre érkezhét.

*

A főigazgató kezében frissen sokszorosított papírok, emlékeztető — a főt említett szakértői bizottság megbeszéléseiről.

— Gondolom, jobb lett volna, ha ezt a dokumentumot már korábban a kezében tarthatta volna.

— Akárcsak a történettudományban, itt sem helyénvaló a „mi lett volna, ha”-típusú kérdés. Nem tudok rá válaszolni. Mert tény, hogy nehéz, keserves hónapok vannak mögöttünk, de nem valószínű, hogy használt volna nekünk, s a felsőoktatásnak általában, ha azonnal központi utasítások határozzák meg a feladatainkat. Az új helyzetben szükség volt időre, amíg mindnyájan fölmérhettük, hol is tartunk, mire vagyunk képesek és mire nem, mit tudunk és mit kell nyújtánunk. Ha nem magunk jutunk el — elég gyötrelmes úton, konfliktusok, sürölődások, s lassú összecsúszódás árán — a megoldáshoz, hanem valahol egy íróasztal mellett, a sajátosságaink kellő ismerete nélkül ezt — úgy mond — kitalálják és rögtön elénk tálalják — valószínűleg rosszabbul jártunk volna.

— És mi a megoldás?

— Újszerű. Kétlépcsős képzési rendszer.

— Üzemlépítők és mérnökök? Eddig is...

— Az eddigi szisztémában három év után üzemlépítő diplomát kaptak a hallgatók. Ez volt a képzés első szintje. Intézményenként változó szempontok alapján választották ki, hogy ezután ki kerül tovább, s összesen 5 éves tanulás után kap mérnöki diplomát. Most az első négy félévben közös mérnök-üzemlépítő képzés lesz, s a két év után — később meghatározandó szempontok szerint — szétválik a hallgatók: összesen hat félév után államvizsgáznak és üzemlépítő diplomát kapnak vagy 10 féléves tanulás és államvizsga után általános mérnöki diplomát.

— Ha jól értem, itt maradnak az üzemlépítők, és a budapesti egyetemen szerezhetik diplomát a mérnökök. A főiskolai kar szempontjából csak annyi a változás, hogy emelni kell az oktatás színvonalát, az egyetemi, a mérnöképző szinthez közelíteni.

— Nem egészen. Nem egyszerűen arról van csak szó, hogy a két éves közös képzés számunkra mindenképpen színvonalemelést kell hogy jelentsen. Bekapcsolódunk a mérnöképzésbe is. Mégpedig a negyedik évben, amikor alkalmazott tudományokat tanulnak. Ezek új, ezután kidolgozandó stúdiumok. Művelési, technológiai ismereteket tartalmaznak, de nem szakágankénti bontásban, hanem komplex módon. Hiszen élelmiszermérnököket oktatunk, akiknek az ipar többféle ágában egyformán alkalmazható ismeretanyaggal kell rendelkezni. Elképzeléseink szerint az SZBK és a JATE szakembereivel, oktatóival együttműködésben komoly feladatokat tudunk vállalni ebben az új szemléletű mér-

A szeptemberi tanévnyitón jelentették be az átszervezést: Szegedi Élelmiszeripari Főiskola — csak volt; Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem néven új intézményt hoztak létre Budapesten, ennek élelmiszeripari főiskolai karaként működik ezentúl a szegedi intézmény. Derült égből a villám: a város szegényebb lesz egy önálló felsőoktatási intézménnyel? Amely ráadásul hosszú évek óta kemény küzdelmet folytat a saját elismertetésért, s éppen most, amikor erőfeszítéseik nyomán jönnek az eredmények?

nökképzésben. Mindezek mellett az ötödik évben is szerepet kapunk, az üzemvezetői gyakorlatok egy részének szervezésében, a diplomamunkák készítőinek szakirányításában.

*

Úgy tünik nekem, az agrárfelsőoktatásban viszonylag gyorsan érvényesítik az oktatási törvény szellemét. Hiszen az intézmények szétaprózottságát, ime, összevonásokkal, átszervezésekkel szüntették meg. A Művelődési Minisztérium intézményei körében kevésbé érzékeli ezt a tendenciát. Megkérdeztem Gábor Miklósnét, mi erről a véleménye.

— Alighanem az az igazság, hogy az élet, a gyakorlat, a gazdaság változásai kényszerítik ki a felsőoktatás szervezetének és tartalmának megváltozását. A műegyetemen diplomát szerző mérnökök, élelmiszeripari vagy mezőgazdasági szakos végzők; a műegyetemisták a műszaki alaptudományokban, a tudomány-egyetemen tanulók a természettudományokban mélyednek el. Az agrárfelsőoktatásban viszont az alkalmazott tudományok oktatása a cél. A mi intézményünkben az a feladat, hogy az élelmiszeripari kutatók és irányítók utánpótlását biztosítsuk. Marmost rájuk, az élelmiszermérnökökre csak a legutóbbi években mutatkozott társadalmi igény, hiszen azelőtt a mai értelemben vett fejlett iparunk nem is létezett. A hetvenes évek közepétől számíthatjuk ennek az iparágnak a korábbihoz mérten hihetetlenül nagyfokú fejlődését. Új vállalatok létesültek, a régieket rekonstruálták, a termelés irányítása egyre magasabb szinten képzett embereket igényelt. A felsőoktatás átszervezése, az új típusú mérnöképzés beindítása: gazdasági kényszer. És persze egyirányú az oktatási törvényben lefektetett, kívánatos tendenciákkal.

*

Amikor beszélgetésünkben idáig ju-

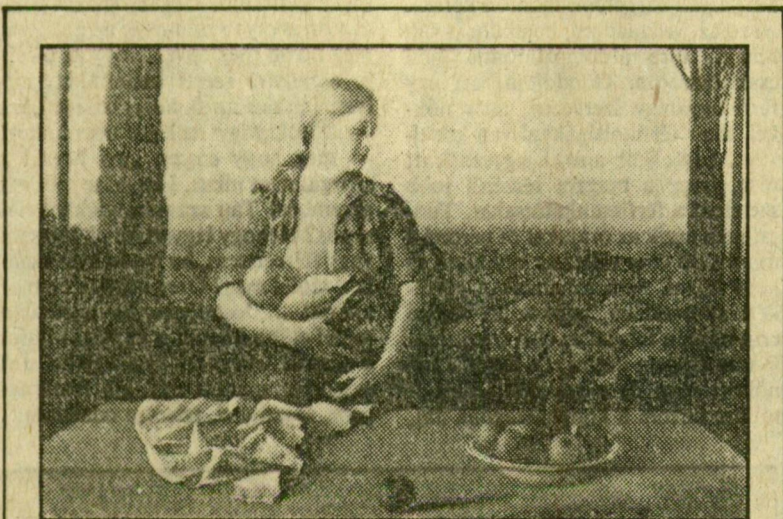
tottunk, már csak egy valamit nem értettem. Ha a szegedi intézmény feladatai, jelentősége megnőtt az átszervezéssel, a fejlődése — úgy tesszük — szükség és kényszer, az egyetemi, emelt szintű képzést meg kell, és remélhetőleg meg is tudja oldani, szóval: akkor miért főiskolai kar a neve? Mért nem lehetett az önállóságot veszített intézet az új egyetem másik, a pesti melletti, szegedi kara? A következő választ kaptam:

— Úgy szokták mondani, ez döntés kérdése. Egyelőre így döntöttek az illetékesek, megjegyzem, nem egyedül a MÉM! Azt is el kell mondanom, hogy intézetünkben kevesen rendelkeznek tudományos minősítéssel. Azt természetesen nem akceptálja senki, hogy korábban nem is volt igény erre, az ipar fejlettségi szintje nem kívánta meg. Azt sem lehet tekintetbe venni, hogy mi a vidékiségi körülményei között, a magunk erejéből értünk el — szép eredményeket. Nemcsak meg kellett tanulnunk az élelmiszertudományt, tanulva tanítani, megírni a szaktárgyunk jegyzeteit, hanem a kutatómunkában is meg kell felelni a fejlődő ipar igényeinek. Az élelmiszer szakos végzők bizony nem álltak sorba állásért nálunk, saját nevelésű aspiránsaink viszont vannak már, s mikorra az új szerű mérnöképzés beindul, terveink szerint oktatónk 30 százaléka lesz tudományos minősítése. Kapunk néhány egyetemi státuszt is.

— Mostanában adják be a középiskolások a jelentkezési lapokat; változik a felvételi rendje is?

— Az új egyetem karai önállóan végzik a beiskolázást, mindkét karon továbbra is a kémia és a biológia a felvételi tárgy. Közös viszont a felvételekről döntő csúcsbizottság, az ésszerű átirányítások végett. Ugyanúgy, mint eddig, mi a hús-, a baromfi-, a tej-, a malom-, a sütő-, az édesipar, valamint a keveréktakarmánygyártás területeire képezünk üzemlépítőket. Elfogadott alapelve, hogy nemcsak jó mérnökökre, hanem kiváló képességű középvezetőkre, üzemlépítőkre is szükség van az iparnak, tehát nem kell attól tartani, hogy ezentúl csak a kevésbé tehetséges hallgatók maradnak itt, s az igazán jók mennek Pestre, mérnököknek. A nálunk végzeteknek egyébként, miután a munkahelyükön bizonyítottak és igénylik, lehetőségük lesz a mérnöki diploma megszerzésére is, később kidolgozandó rendszerű, levelező oktatás útján.

SULYOK ERSZÉBET

JEVGENYIJ GORGYIJEC: NAPSÜTÉSSEN

SIMAI MIHÁLY:

Románc

mielőtt elmegyek
é részeg hófalak
mielőtt rámszakadnak
egy hatyútollat adj

a rianás ha elzeng
ha már túlhan leszek
azzal a hatyútollal
megírom majd neked

felhőfehér szavakban
azt a megíratatlant
azt a gyönyörűséget
azt a szédületet

— ahogy ez a bolond
robbanószerkezet
a szívem lüktetett érted
percenként tízezer évet

SZELES JÓZSEF:

Első vonal

ujjlenyomatom a térképen
nem is értem
mikor értem ide
a minden gyönyörtől áldott
minden szenvedéstől terhes
medencébe
végig gondolom újra
felirat mosolyog a peronon:
Közép-Európa!

Egy, de nem egyetlen oázis

BESZÉLGETÉS LENDVAY FERENCCEL

Tavaly májusban arra a sorsra jutott a kecskeméti Katona József Színház, mint csaknem egy évtizede a szegedi teátrum. Bezárták kapuját, mert életveszélyes lett, s megkezdtek az épület felújítását. A tervek szerint idén novemberre befejezik a munkálatokat, s december elején bemutatják a Bánk bán-t.

— Akkor minden bizonnyal kisebb átalakításról, renoválásról van szó — mondom véleményemet Vass Géza színházi főmérnöknek.

— Nem így van. Az épületet kívül-belül teljesen felújítják, a korszerűtlen fűtőberendezést modernre cserélik, új gépeket szerelnek be, lesz forgószínpad, zárláncú tévé, korszerű világítás...

S hogy ne a levegőbe beszéljen, hívott, nézzem meg a 343 millió forint körüli beruházást, amibe a kecskeméti Bácsépszer Vállalat, s tizenöt alvállalkozója tíz hónappal ezelőtt belekezdett. Nem kell hozzá építési oklevél, első látásra a laikusnak is bizonyos: másfél éves szünet után decemberben valóban megnyithatják a színházat. Még ősszel beállították az új kazánokat, felszerelték a fűtőtesteket, hogy télen is dolgozhassanak. Egyszerre csinálnak szinte mindent: az új vasfűgőnyot, a földszinten a kőművesmunkákat, a mennyezetet a díszítések aranyozását, az emeletenkénti WC-k (!) csempéit, a forgószínpadot, a nagyobb zenekari árkot, a nézőtéri faburkolatot, s ugyanakkor kívülről is látni a pesti Vigaszínház kisebb hasonmásának szépülését. Decemberben tehát mehetnek a nézők a Bánk bán bemutatójára.

Ezek szerint jól döntött tavaly tavasszal Gajdócsi István megyei tanácselnök, amikor nem fogadott egy karton pezsgőbe Gátay Ferencet, a Bácsépszer igazgatójával abban, hogy úgysem tudják ilyen rövid határidő alatt az év végére átadni a színházat. S mint mondta, azért nem nyújtotta jobbát az igazgatónak, mert kétszer már elvesztett ilyen határidős fogadást.

A teátrum tehát időre megújul, de addig sem áll a színházi élet Kecskeméten. A nyáron szintén felújított és kibővített kamaraszínházban és az Erdei Ferenc Művelődési Központban tartanak előadásokat.

A kecskeméti teátrum új igazgatóját nem kell bemutatni a szegedieknek. Lendvay Ferenc Jászai-díjas, érdemes művész 1969-től a Szegedi Nemzeti Színház igazgatója volt három évig. Köztudomású róla, hogy országjáró színházi szakember, valamennyi vidéki színházban dolgozott. Tulajdonképpen ez nem meglepő, hogy tavaly januárban elment Kecskemétre, az viszont igen, hogy földadta nyugdíjaséveit és ismét elkezdett aktívan dolgozni.

— Szakitva a nyugdíjjal, hatvanhét évesen miért vállaltad el a kecskeméti színház irányítását?

— Belső lelki kényszerből. Elődeim teljesen tönkretették a kecskeméti színházat. Elhatároztam, hogy helyrehozom. Jelenleg Magyarországon amúgy is eléggé rossz a színházi élet. Kecskemét legyen egy oázis.

Említetted az elődeid. Kik is voltak?

— Miért kérdezed, amikor tudod és mindenki tudja. A „triumvirátusról” én rosszat nem nyilatkoztam és nincs is szándékomban. De attól a tények még tények maradnak.

— Milyen tényekről beszélsz?

— Arról, hogy tavaly januárban minden szempontból nulláról indultam.

— És elindultál...

— Hiszen elvállaltam. Amikor átvettem a színházat, körülbelül húsz tagja volt. Közülük ötöt hagytam meg, a többiekkel nem kötöttem szerződést. Jelenleg 38 színész van a társulatban.

— Honnan hoztad őket?

— Pestről, Pécsről, Győről, Veszprémből, Békéscsabáról, Nyiregyházaról és nem utolsósorban Szegedről: Csizmadia Lászlót és Hollai Kálmánt.

— Hány darabot mutattatok be?

— Eddig nyolcat, s még kettő hátravan.

— Változatos a repertoár?

— Bemutattuk a Sybillt, A velencei kalmárt, Tennessee Williams A vágy vilamosát, Gyárfás Miklós Képzeldők című társadalmi drámáját, Tolsztoj—Piscator Háború és békéjét, a Marica grófnőt, Németh László Villámfény című drámáját. És bemutatjuk még Harsányi Zsolt—Eisemann Mihály—Zágon István: XIV. René című zenés játékát és Fekete Sándor A Lilla villa titka vígjátékát.

— Egy időben a kecskeméti színházról. Kezdenek visszaszokni?

— Erre az évadra 180 előadást terveztünk. Októberben volt az első bemutatás, s eddig több mint 200 előadást tartottunk. Indulásunkkor 1 millió 800 ezer forint bevételt terveztünk, ez a summa most meghaladja a 2 milliót. Jelenleg 6 ezer bérletesünk van. Bizom abban, hogy az új évadban ezt a számot 10 ezerre fel tudom hozni. Száraz számokkal válaszoltam kérdésekre, de ezúttal talán a számok mindennél beszédesebbek.

— Színházakban a március az új szerződéskötések ideje...

— Nálunk ez már januárban megtörtént. Egy tagunkkal nem hosszabbítottam meg a szerződést, s kötöttem 4 újjal: a békéscsabai Szegedi Dóra primadonnával, a pécsi Maronka Csilla prózai színésszel és szubrettel, a pécsi Latabár Árpád táncos komikussal és Éliás Tiborral, aki a szentendrei Nosztalgia presszó tulajdonosa, s egyébként jó bonviván.

— Tehát önként egyetlen színész sem szerződött más társulathoz. Szerinted miért nem?

— Mert közönséget vonzó, jó darabokat játszunk, s más vidéki színházhoz viszonyítva itt jobb a színészek fizetése. S harmadszor: évadonként egy-egy színész két-háromnál több darabban nem játszik. Van idejük a feltöltődésre, filmezésre, szinkronra.

— Az a hír járja, hogy Szegeden egy-egy premier után fizetéseket emeltek, prémiumokat osztottak a színészeknek. Megmaradt ez a szokás?

— Hogyne. A színházban a premier nagy ünnepek. Csizmadia Lászlónak a Marica grófnő premierje után például ezer forinttal emeltem a fizetését. Megérdemelte, mint a többiek, akik 4—5 ezer forint prémiumot kaptak. Nem utolsósorban ez is hozzátartozik a jó színházésináláshoz.

— Biztos, hogy így igaz... De mindehhez azért annyit tegyünk hozzá, hogy Lendvay Ferenc szavával élve a hazai rossz színházi életben azért nem egyedül Kecskemét az oázis.

TARNAI LÁSZLÓ